EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 12.7.2022
COM(2022) 333 final

VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

over de “verbintenissen aangaande vertrouwen in de statistiek” van de lidstaten zoals voorgeschreven door Verordening (EG) nr. 223/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2009

VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

over de "verbintenissen aangaande vertrouwen in de statistiek" van de lidstaten zoals voorgeschreven door Verordening (EG) nr. 223/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2009

1. INLEIDING

1.1. Verordening (EG) nr. 223/2009 betreffende de Europese statistiek

Dit is het derde verslag dat de Commissie heeft opgesteld in overeenstemming met Verordening (EG) nr. 223/2009 betreffende de Europese statistiek[1] en met name met artikel 11, lid 4, waarin het volgende is bepaald:

"De verbintenissen van de lidstaten worden door de Commissie regelmatig gecontroleerd op basis van jaarlijkse verslagen van de lidstaten en, zo nodig, bijgewerkt.

[...]

De Commissie legt uiterlijk op 9 juni 2018, en vervolgens om de twee jaar, aan het Europees Parlement en de Raad een verslag voor over de gepubliceerde verbintenissen en, in voorkomend geval, de voortgangsverslagen.".

Het eerste verslag is gepubliceerd in 2018[2] en het tweede in 2020[3].

1.2. Verbintenissen aangaande vertrouwen in de statistiek

Het concept "verbintenis aangaande vertrouwen in de statistiek" (hierna ook "verbintenis" of "vertrouwensverbintenis" genoemd) kwam voort uit het doel om het kwaliteitskader van statistieken te verbeteren. Het werd voor het eerst beschreven in een mededeling van de Commissie uit 2011[4]. Het concept is een middel om nationale overheden medeverantwoordelijk te maken voor de mate van naleving van de Praktijkcode voor Europese statistieken ("de code") door een land[5].

De code geeft de norm aan voor de ontwikkeling, productie en verspreiding van Europese statistieken. Deze is gebaseerd op 16 beginselen voor de institutionele omgeving, statistische processen en statistische output. Het doel is om ervoor te zorgen dat Europese statistieken niet alleen relevant, tijdig en nauwkeurig zijn, maar ook voldoen aan de beginselen van professionele onafhankelijkheid, onpartijdigheid en objectiviteit. De verbintenis brengt een link tot stand tussen de code en de regering van een lidstaat, die voorheen nog niet bestond.

Overeenkomstig artikel 11, lid 3, van Verordening (EG) nr. 223/2009 is een verbintenis een instrument dat er tevens voor zorgt dat het publiek vertrouwen heeft in Europese statistieken en dat er bij de uitvoering van de statistische beginselen in de Praktijkcode vooruitgang wordt

---

1 Verordening (EG) nr. 223/2009 betreffende de Europese statistiek van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2009 en tot intrekking van Verordening (EG, Euratom) nr. 1101/2008 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de toezending van onder de statistische geheimhoudingsplicht vallende gegevens aan het Bureau voor de Statistiek van de Europese Gemeenschappen, Verordening (EG) nr. 322/97 van de Raad betreffende de communautaire statistiek en Besluit 89/382/EEG, Euratom van de Raad tot oprichting van een Comité statistisch programma van de Europese Gemeenschappen (PB L 87 van 31.3.2009, blz. 164).

2 COM(2018) 516 final: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?qid=1574866259293&uri=CELEX:52018DC0516

3 COM(2020) 278 final: EUR-Lex - 52020DC0278 - NL - EUR-Lex (europa.eu)

4 COM (2011) 211.

5 Praktijkcode Europese statistieken — herziene uitgave 2017

geboekt, en moet deze code zowel door de Commissie als door de lidstaten worden vastgesteld.

In overweging 17 van de wijzigingsverordening, (EU) 2015/759[6], is eveneens bepaald dat de verbintenis "een specifieke verbintenis van de regering van die lidstaat [moet] bevatten om de voorwaarden voor de toepassing van de Praktijkcode te verbeteren of te handhaven".

1.3. Collegiale toetsingen van het Europees statistisch systeem (ESS)

Eurostat en de nationale statistische instanties van alle lidstaten en EVA-landen vormen een partnerschap voor de productie van Europese statistieken; dit wordt het Europees statistisch systeem (ESS) genoemd. Om de kwaliteit van hun statistieken te waarborgen, hebben de ESS-leden een gemeenschappelijk kwaliteitskader gecreëerd met de code als hoeksteen. Naast de verbintenissen vormen de collegiale toetsingen van het ESS, die periodiek worden uitgevoerd om de naleving van de gedragscode door de leden te beoordelen, een belangrijk instrument om de uitvoering van het gemeenschappelijke kwaliteitskader en dus de kwaliteit van de Europese statistieken te waarborgen.

De ESS-collegiale toetsingen worden regelmatig uitgevoerd, met inbegrip van zelfbeoordelingen, landenbezoeken en een verslag van de collegiale toetsing voor elk geëvalueerd land met aanbevelingen voor verbetering, die worden opgevolgd door middel van verbeteringsmaatregelen en de jaarlijkse monitoring ervan door Eurostat. Van 2006 tot en met 2008 en van 2013 tot en met 2015 zijn twee eerdere rondes van collegiale toetsingen uitgevoerd. De huidige derde ronde loopt van 2021 tot en met 2023.

2. OVERZICHT VAN VERTROUWENSVERBINTENISSEN EN LANDENVERSLAGEN

2.1. Algemene bepalingen

Overeenkomstig artikel 11 van Verordening (EG) nr. 223/2009 moeten de lidstaten een verbintenis vaststellen en publiceren, of ten minste een voortgangsverslag over de toepassing van de code en de inspanningen die zijn gedaan om een verbintenis op te stellen aan de Commissie doen toekomen en bekendmaken.

De Commissie controleert de verbintenissen regelmatig op basis van jaarlijkse verslagen van de lidstaten.

2.2. Vorm van de verbintenis

Verordening (EG) nr. 223/2009 bevat geen regels voor de vorm die de verbintenis moet aannemen. De verbintenissen moeten echter specifieke beleidstoezeggingen bevatten en zodanig worden gepresenteerd en opgesteld dat de juiste voorwaarden voor statistieken van hoge kwaliteit worden gewaarborgd.

Lidstaten die van oordeel zijn dat bepaalde delen van hun respectieve wetgeving de verbintenis vormen, verwijzen in het algemeen naar de specifieke wettelijke bepalingen die relevant zijn voor de verbetering of handhaving van de voorwaarden voor de uitvoering van de gedragscode en brengen verslag uit over recente ontwikkelingen. Lidstaten die op zichzelf staande verbintenissen hebben vastgesteld, hebben de Commissie daarvan in kennis gesteld en de toezeggingen openbaar gemaakt.

---

[6] Verordening (EU) 2015/759 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2015 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 223/2009 betreffende de Europese statistiek (PB L 123 van 19.5.2015, blz. 90).

In punt 2.2.1. hieronder wordt een overzicht gegeven van bestaande verbintenissen waarvoor significante ontwikkelingen zijn gemeld in 2020 en 2021:

2.2.1. Door nationale wetgeving gevormde verbintenis

Kroatië: De nieuwe wet betreffende officiële statistieken is in maart 2020 in werking getreden[7]. De wet biedt het Kroatische bureau voor de statistiek de professionele onafhankelijkheid en de steun die het nodig heeft om de voorwaarden voor de toepassing van de code te handhaven en te verbeteren.

De bepalingen over de benoeming en het ontslag van de directeur-generaal zijn verbeterd en er zijn bepalingen over samenwerking en coördinatie binnen het statistisch systeem en een nieuwe financieringsbasis opgesteld. Er is melding gemaakt van aanzienlijke vooruitgang bij de voorbereiding van de geplande op zichzelf staande verbintenis.

Tsjechië: De verbintenis is bekendgemaakt op 28 februari 2018[8]. Ook in 2020 en 2021 respecteerde de regering volledig het beginsel van professionele onafhankelijkheid van het Tsjechische bureau voor de statistiek, dat op zijn beurt de beginselen van professionele onafhankelijkheid actief heeft bevorderd en daarmee in overeenstemming heeft gehandeld.

Denemarken: In 2020 en 2021 heeft de nationale toezichthouder op basis van de code nieuwe verplichte kwaliteitsrichtsnoeren opgesteld, die monitoring en rapportage aan de regering omvatten en de basis vormen voor een nationale handhavingsprocedure.

Finland: De toepasselijke nationale statistiekwet wordt momenteel herzien en wordt in de loop van 2022 aan het Parlement voorgelegd.

Frankrijk: Het proces om de professionele onafhankelijkheid van statistieken in de wet te verankeren, is goed gevorderd. Het Ministerie van Cultuur heeft het decreet reeds dienovereenkomstig gewijzigd. Wat de toereikendheid van de middelen betreft, werd een meerjarencontract ondertekend dat zekerheid bood dat de doelstellingen zouden worden verwezenlijkt en dat het interne beheer zou worden verbeterd. De collegiale toetsing van het ESS is reeds gebeurd in 2021[9].

Italië: Het bezoek voor intercollegiale ESS-evaluatie zal eind 2022 plaatsvinden. In 2020 en 2021 is het kwaliteitsbeleid van het bureau voor de statistiek geactualiseerd, werd het kwaliteitscomité opnieuw opgericht en werd de tweede editie van de Italiaanse praktijkcode voor statistieken goedgekeurd. De inspanningen om een “op zichzelf staande” verbintenis op te stellen, zijn voortgezet.

Nederland: In 2020 en 2021 zijn veel stappen gezet om de naleving van de code te verbeteren. Zo heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek in 2020 een nieuwe personeelsstrategie voor 2020-2025 bekendgemaakt en verschillende ISO-certificeringen verworven.

Spanje: De verbintenis wordt uitgevoerd als onderdeel van het nationale statistiekplan 2021-2024 en de daaropvolgende jaarprogramma’s. Een specifieke website van het nationaal

7 Staatsblad nr. 25/20

8 https://www.czso.cz/csu/czso/commitment-on-confidence-in-statistics-in-the-czech-republic

9 Het document is te vinden op: europa.eu

bureau voor de statistiek bevat een publiekssamenvatting van de verbintenis, met links naar alle meerjarenplannen en jaarprogramma's sinds 2016[10].

Slowakije: De wet op de staatsstatistieken[11] vormt de verbintenis. Deze werd in 2021 gewijzigd om dit te verduidelijken en om de beginselen van de gedragscode toe te passen.

Andere lidstaten die van mening zijn dat de verbintenis wordt gevormd door nationale wetgeving die geen grote wijzigingen in de afgelopen 2 jaar heeft gemeld, zijn onder meer: **Oostenrijk, Duitsland, Estland, Letland, Litouwen, Luxemburg, Hongarije, Polen en Portugal**.

2.2.2. Op zichzelf staande verbintenissen

Bulgarije:

De enige nieuwe op zichzelf staande verbintenis sinds het laatste verslag werd in december 2021 door de Bulgaarse regering goedgekeurd[12]. Zij verklaart dat het nationale statistische systeem aan de beginselen van de code voldoet, de onafhankelijkheid van officiële statistieken waarborgt en een uitdrukking is van de inzet van de regering voor de kwaliteit van de door het nationale bureau voor de statistiek geproduceerde statistische gegevens, hetgeen de geloofwaardigheid van de Bulgaarse statistieken zal vergroten.

Op zichzelf staande verbintenissen die in eerdere verslagen zijn beschreven:

Griekenland: De verbintenis[13] is in 2012 ondertekend.

Zweden: De verbintenis[14] is door de regering gepresenteerd in de begroting voor 2017.

Slovenië: De regering heeft de verbintenis[15] in 2017 goedgekeurd.

Ierland: De regering heeft de verbintenis[16] in 2017 goedgekeurd.

België: De verbintenis[17] is in 2017 gepubliceerd.

Roemenië: De regering heeft de verbintenis[18] in 2017 goedgekeurd. Roemenië heeft gemeld dat het in 2020 en 2021 verdere stappen heeft ondernomen om de onafhankelijkheid van het bureau voor de statistiek te waarborgen, voldoende middelen toe te wijzen en nieuwe

---

10 INE - MetodologiaYEstandares - Initiatives of promotion and application of the European statistics Code of Practice

11 Artikel nr. 540/2001

12 https://nsi.bg/en/content/19201/basic-page/commitment-confidence-statistics

13 https://www.statistics.gr/documents/20181/c5b9264e-815e-4f74-9955-467d14cad474 (Alleen beschikbaar in het Engels).

14 https://www.scb.se/contentassets/bbe78b2a144143c7955b165f76fb4d52/regeringens-atagande-om-att-skapa-fortroende-for-statistiken.pdf en https://www.scb.se/om-scb/samordning-av-europeisk-statistik-i-sverige/regeringens-atagande-om-att-skapa-fortroende-for-statistiken/ (alleen beschikbaar in het Zweeds).
Zie ook bladzijden 28 en 29 van de Officiële Statistieken van Zweden – Jaarverslag 2017 https://www.scb.se/contentassets/fd60f41a3abc4d2c8a791e425357ba5b/ov9999_2017a01_br_x43br1802.pdf **(**Beschrijving van verbintenis in het Engels**).**

15 https://www.stat.si/StatWeb/en/News/Index/6458 (Alleen beschikbaar in het Engels en het Sloveens).

16 https://www.cso.ie/en/media/csoie/aboutus/documents/CoCS.pdf (Alleen beschikbaar in het Engels).

17 https://statbel.fgov.be/en/about-statbel/quality/commitment-confidence (Beschikbaar in het Engels, Frans, Duits en Nederlands).

18 https://insse.ro/cms/files/eurostat/angajament_de_sprijinirea_credibilitatii_statisticii_oficiale_nationale.pdf (Alleen beschikbaar in het Engels).

beleidsmaatregelen en methodologieën op het gebied van digitalisering, gegevensbescherming en een beter gebruik van administratieve gegevens in te voeren.

Malta: De verbintenis[19] is in 2018 ondertekend.

Cyprus: De verbintenis is in 2018 ondertekend en samen met een publiekssamenvatting gepubliceerd[20]. Cyprus meldde dat na een herziening van de nationale statistiekwet in 2021 een herziening van de verbintenis gepland is.

EER-landen, EVA-landen en kandidaat-lidstaten:

IJsland, dat in zijn hoedanigheid van lid van de Europese Economische Ruimte (EER) deelneemt aan het Europees statistisch systeem, heeft ook een op zichzelf staande verbintenis opgesteld[21]. Zwitserland, dat op bilaterale basis aan het ESS deelneemt, heeft uitvoerig verslag uitgebracht over de nationale maatregelen die de naleving van de code garanderen. Momenteel wordt ook verduidelijkt hoe een formele verbintenis kan worden geproduceerd. Drie landen van de Westelijke Balkan hebben formeel verbintenissen aangenomen: Albanië in 2017, Montenegro in 2018 en Noord-Macedonië in 2018.

3. CONCLUSIE

De vaststelling van de verbintenissen heeft duidelijk het gewenste effect gehad, namelijk dat de regeringen van de lidstaten zich ertoe hebben verbonden de code na te leven, en heeft geleid tot meer vertrouwen van het publiek in officiële statistieken in de hele EU en in de Europese Economische Ruimte en de buurlanden. De regeringen hebben hun statistische wetgeving aanzienlijk verbeterd en zijn publiekelijk hun verbintenissen aangegaan om te garanderen dat de beginselen van de code worden nageleefd.

Een toenemend aantal landen is op zichzelf staande verbintenissen aangegaan of is daarmee bezig, hoewel de meeste de verbintenis nog steeds als inherent aan hun statistische wetgeving beschouwen. Het is duidelijk dat het voorbereidingsproces tijd vergt, vooral omdat daarvoor een politiek besluit nodig is.

De lopende derde ronde van collegiale toetsingen van het ESS, die tegen 2023 moet worden uitgevoerd, is momenteel de belangrijkste actie om de naleving van de code te ondersteunen en de hoge kwaliteit van de Europese statistieken aan te tonen, alsook om verdere verbeteringen vast te stellen. Het mechanisme voor collegiale toetsing van het ESS kan worden beschouwd als een andere pijler van ondersteuning van de verbintenissen, aangezien het periodiek de eigen inzet van de nationale statistische instanties om zich aan de code te houden, evalueert. Gezien het sterke verband tussen beide processen kunnen ontwikkelingen voor de toezeggingen worden verwacht van de huidige ronde van collegiale toetsingen, en zal de rapportage hoogstwaarschijnlijk opnieuw aan elkaar worden gekoppeld.

Over het algemeen is het duidelijk dat regeringen en nationale statistische instanties in de hele EU zich sterk bewust zijn van het belang van het waarborgen van het vertrouwen van het publiek in Europese statistieken door middel van een betere naleving van de beginselen van

19 https://nso.gov.mt/en/nso/Pages/Commitment-on-Confidence.aspx en https://msa.gov.mt/en/public_information/Pages/Commitment-on-Confidence.aspx (Alleen beschikbaar in het Engels).

20 Commitment on Confidence in Statistics (cystat.gov.cy)

21 https://www.stjornartidindi.is/Advert.aspx?RecordID=de627e49-2146-45cb-b1eb-969072b8deac

de gedragscode. Ook blijkt dat de voorwaarden voor de toepassing van de code voortdurend worden verbeterd.